

На основу члана 11, а у складу са чланом 34. Закона о привредним коморама ("Службени гласник РС", број 65/2001),

Скупштина Привредне коморе Србије, на седници од 25. јула 2002. године, доноси

П Р А В И Л Н И К

О НАЧИНУ ДАВАЊА ИНФОРМАЦИЈА И ПОТВРДА О БОНИТЕТУ ЧЛАНОВА КОМОРЕ

Опште одредбе

Члан 1.

Овим правилником се уређује врста информација и потврда о бонитету, њихов садржај, извор података, начин издавања и организација посла.

Привредна комора Србије (у даљем тексту: Комора) даје информације о бонитету (ИБ) и потврде о бонитету (ПБ), чланова Коморе - правних лица.

Привредна комора Србије може поверити послове издавања информација и потврда из става 2. овог члана Привредној комори Војводине, Привредној комори Косова и Метохије, Привредној комори Београда и регионалним привредним коморама.

Правним лицима у смислу става 2. овог члана сматрају се привредна друштва и друштва за осигурање.

Врста потврда и информација

Члан 2.

Комора даје четири врсте информација и четири врсте потврда о бонитету:

1. Информације и потврде о бонитету на бази рачуноводствених података (ИБ-1; ПБ-1),
2. Информације и потврде о пословно-техничкој оспособљености правног лица (ИБ-2; ПБ-2),
3. Референтне листе (ИБ-3; ПБ-3),
4. Збирне податке о бонитету садржане у информацијама, односно потврдама под 1), 2) и 3) (ИБ-4; ПБ-4).

Члан 3.

Потврде о бонитету се дају на захтев корисника за потребе учешћа на јавним тендерима у складу са одредбама Закона о јавним набавкама.

За све остале случајеве дају се информације о бонитету.

Врста и извор података

Члан 4.

Општи подаци о правном лицу су статусни подаци за идентификацију правног лица.

Подаци из става 1. овог члана су изворни, и обавезни су део свих информација и потврда о бонитету.

Извор података из става 1. овог члана су Регистар чланова Коморе, регистри Агенције за привредне регистре, регистар Републичког завода за статистику и НБС.

Члан 5.

Рачуноводствени подаци о правном лицу су изворни и изведени:

- 1) Изворни подаци су одабрани подаци из биланса успеха, биланса стања, Анекса И, извештаја о токовима готовине, извештаја о расподели резултата и покрића губитка за предузећа и организације за осигурање, као и агрегирани подаци на нивоу гране или области привреде, преузети од НБС.
- 2) Изведени подаци за привредно друштво су одабрани показатељи успешности, статичке ликвидности, показатељи структуре капитала, финансијске структуре, коефицијент обрта, задуженост предузећа и сл.
- 3) Изведени показатељи за друштво за осигурање су, поред показатеља из тачке 2. овог члана и степен покривености ликвидираних и резервисаних штета техничком премијом, премија осигурања по раднику, степен техничке сигурности, степен сигурности осигуравајућег покрића, структура премије, ажурност ликвидације штета.

Члан 6.

Рачуноводствени подаци и показатељи о бонитету правног лица дају се за 3 узастопне године које претходе години у којој се дају информације или потврде о бонитету, односно за 3 године за које Комора поседује рачуноводствене податке и показатеље.

Подаци из става 1. овог члана дају се и за привредну област и грану делатности којој правно лице припада.

Члан 7.

Извор података члана 5. овог правилника су подаци из годишњих обрачуна привредних друштава и друштава за осигурање у евиденцији НБС, као и обрачуни и извештаји добијени непосредно од чланова Коморе.

Члан 8.

Мишљења ревизора нису обавезни део информација и потврда о бонитету. Уколико су расположива, дају се као прилог, фотокопирана или скенирана, за привредна друштва, за које је ревизија обавезна по Закону рачуноводству и ревизији.

Члан 9.

Подаци о пословно-техничкој оспособљености правног лица - су ближи подаци о делатности, кадровима, расположивим грађевинским и техничко-технолошким капацитетима, сертификатима, улагањима у развој и други специфични подаци о пословној способности правног лица.

У ову групу се сврставају и подаци и информације са финансијског тржишта, и току приватизације.

Подаци из става 1. овог члана су ажурни и не могу бити старији од годину дана.

Извор података из ст. 1. и 2. овог члана је Регистар чланова Коморе, евиденција Комисије за хартије од вредности и евиденција Београдске берзе.

Члан 10.

Подаци који се дају за референтне листе су подаци о реализованим значајним пословима и успесима на тржишту, послови добијени на домаћим и међународним јавним тендерима, листе значајних домаћих и страних партнера, изграђени и пројектовани објекти и сл.

Референтне листе садрже податке за претходне три године, а изузетно за одређене делатности могу се дати референце и за претходних пет година.

Извор података из става 1. овог члана су референтне листе правних лица потписане и оверене од овлашћених лица под пуном материјалном и кривичном одговорношћу.

Референце - потврде се обавезно проверавају.

Издавање информација и потврда

Члан 11.

Информације и потврде се издају на писмени захтев корисника, који се опредељује за одређену врсту.

Корисник може тражити ИБ-1(ПБ-1), ИБ-2 (ПБ-2), ИБ-3 (ПБ-3), ИБ-4 (ПБ-4).

Корисник у смислу става 1. овог члана је домаће и страном правно и физичко лице, државни органи и институције, банке, осигуравајуће организације, агенције и други заинтересовани корисници.

Захтев из става 1. овог члана подноси се на обрасцу који је стандардизован и саставни је део овог правилника.

Члан 12.

Информација и потврда о бонитету се даје у писаној форми, на српском језику, а за стране кориснике на енглеском или немачком језику.

Члан 13.

Информација и потврда о бонитету садржи стандардизоване податке утврђене методологијом која је саставни део овог правилника.

Информација о бонитету садржи само стандардизоване податке.

Потврда о бонитету, поред података из става 1. овог члана садржи и кратак опис - оцену о уоченим променама на основу сагледавања временских серија и односа према грани.

Потврда о бонитету може да садржи и напомене из извештаја Комисије за хартије од вредности, као и Суда части ПКС.

На захтев корисника могу се о правном лицу дати и други подаци, уколико нису пословна тајна, а захтевају додатна истраживања.

Ако је извор података интервју, то мора бити истакнуто у информацији и потврди о бонитету.

Члан 14.

Комора је одговорна за истоветност података са изворним подацима и за правилно коришћење података по утврђеној методологији.

Комора не одговара за штету која може да настане за корисника, због мишљења које формира на основу добијених података.

Потврда о бонитету садржи јасну назнаку за који период се дају подаци, како би се указало на могуће промене.

Потврда ПБ-1 садржи напомену да су показатељи ликвидности статички, јер се дају као пресек стања по годишњим извештајима.

Члан 15.

За привредно друштво у стечају или ликвидацији, не даје се информација, односно потврда о бонитету, већ само општи подаци за идентификацију, са напоменом да је за правно лице покренут стечај или ликвидација.

Члан 16.

Рокови за издавање информација и потврда о бонитету су:

- редовна процедура	12 дана
- Хитна процедура (од часа подношења захтева)	24 часа
- Ургентна процедура (захтев предат до 12 часова)	истог дана

Члан 17.

Корисник податке из информација и потврда о бонитету може користити само за потребе наведене у захтеву, и у изворном облику их не може објављивати ни давати другим лицима.

Члан 18.

Комора води евиденцију издатих информација и потврда о бонитету.

Информација и потврда о бонитету дата кориснику чува се пет година.

Организација посла

Члан 19.

Информацију и потврду о бонитету издаје Биро за бонитет Коморе.

Биро за бонитет у циљу квалитетног извршавања поверених задатака, формирања, чувања и развоја одговарајућих база података, непосредно сарађује са Центром за информатику, гранским одборима, Судом части Коморе, регионалним привредним коморама и ПК Београда, као и свим институцијама и установама од којих Комора преузима одговарајуће податке о правним лицима.

Накнада

Члан 20.

Издавање информација и потврда о бонитету се наплаћује према ценовнику.

Ценовник доноси Комисија за финансијска питања Скупштине Коморе, на предлог председника Коморе.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 21.

Информације и потврде о бонитету издаваће се почев од 2003. године.

До почетка примене овог правилника информације и потврде о бонитету издаваће се на основу Упутства председника Привредне коморе Србије.

Комора ће ради обезбеђења података и формирања одговарајућих база података потписати споразуме и уговоре са НБС, Републичким заводом за статистику, Комисијом за хартије од вредности, Београдском берзом, Републичком агенцијом за приватизацију, Удружењем осигуравајућих друштава и другим институцијама и организацијама.

Члан 22.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику РС, а примењује се од 1. јануара 2003. године.

МЕТОДОЛОГИЈА

ЗА УТВРЂИВАЊЕ ПОДАТАКА О БОНИТЕТУ ЧЛАНОВА КОМОРЕ

1. Овом методологијом се ближе уређује врста података и показатеља о бонитету, садржај информација и потврда о бонитету правних лица, чланова Коморе и начин издавања.

Методологијом се утврђују општи подаци, рачуноводствени подаци и показатељи, подаци о пословно-техничкој оспособљености и о пословном бонитету правних лица.

Општи подаци

2. Општи подаци у смислу Методологије су идентификациони, подаци о делатности, капиталу, пословној банци. То су:

2.1. Идентификациони подаци:

- назив правног лица (пун и скраћен назив из регистра),
- седиште и адреса,

- матични број,
- облик организовања,
- датум регистрације и кратка историја,
- директор,
- телефон,
- телефакс,
- Е-маил адреса,
- Веб адреса.

2.2. Подаци о делатности

- делатност из регистрације,
- претежна делатност.

2.3. Подаци о капиталу:

- облик својине (структура),
- порекло капитала,
- за акционарско друштво: уписани и уплаћен капитал.

2.4. Пословна банка:

- Назив,
- Седиште и адреса,
- Телефон.

3. У опште податке се сврставају и подаци о стечају и ликвидацији.

4. Општи подаци су обавезан део свих информација и потврда о бонитету.

Рачуноводствени подаци и показатељи

5. Рачуноводствени изворни подаци за предузећа су билансне позиције, и дају се као:

5.1. Сажети биланс успеха: укупан приход и његова основна структура, укупни расходи и њихова структура, бруто резултат, порези и доприноси из добити, нето резултат.

5.2. Сажети биланс стања: актива - имобилизације, дугорочни пласмани; обртна средства и њихова структура, активна временска разграничења, губитак (текући и из претходних година), ванпословна актива;

Пасива - сопствени капитал, дугорочна резервисања, дугорочне обавезе, краткорочне обавезе са структуром, пасивна временска разграничења, ванпословна пасива.

6. Рачуноводствени изворни подаци за организације за осигурање су позиције из биланса стања и биланса успеха дате у сажетом облику:

6.1. Биланс успеха: укупни приход, функционални приходи са структуром (приходи од премије осигурања, саосигурање и реосигурање, приходи од учешћа у накнади штета из саосигурања и реосигурања, приходи од укидања и смањења резервисања и остали); укупни расходи, функционални расходи (накнаде штета по врстама, резервисање за штете, за превентиву, за математичку резерву, допринос гарантном фонду и остало), бруто резултат, порези и доприноси из добити, нето резултат.

6.2. Биланс стања: актива - имобилизације, обртна средства са основном структуром, активна временска разграничења, губитак текући и пренети, ванпословна актива. Пасива - капитал (основни капитал, емисиона премија, резерве сигурности из добити, фонд превентиве, нераспоређена добит и ревалоризационе резерве), дугорочно резервисање (математичка резерва осигурања живота, резерве сигурности на терет расхода, резервисања за масовне и катастрофалне штете и остало), обавезе и у оквиру њих посебно обавезе за штете и премија (обавезе за штете и уделе у земљи и у иностранству, обавезе за премију саосигурања и реосигурања у земљи и иностранству), пасивна временска разграничења (преносна премија, резервисане штете), ванпословна пасива.

7. Рачуноводствени изведени показатељи су показатељи који се израчунавају коришћењем одређених билансних позиција. Показатељи за оцену бонитета предузећа су:

7.1. Показатељи финансијске структуре или степени покрића

- покривеност имобилизација (стална средства) сопственим капиталом,
- покривеност имобилизација (стална средства) дугорочним капиталом,
- покривеност имобилизација и залиха, дугорочним капиталом.

7.2. Показатељи структуре капитала

- квота сопственог капитала, као учешће сопственог капитала у укупном капиталу (пасиви),
- степен задужености, као однос позајмљеног и сопственог капитала,
- учешће краткорочних обавеза у укупним обавезама,
- кредитно напрезање, као покривеност обавеза према добављачима потраживањима од купаца.

7.3. Показатељи ликвидности

- ликвидност првог степена, дата као однос готовине и краткорочних обавеза,
- ликвидност другог степена, изражава однос обртних средстава умањених за залихе и краткорочних обавеза,
- ликвидност трећег степена, односно рацио опште ликвидности, изражава се као однос обртних средстава и краткорочних обавеза.

7.4. Показатељи успешности и пословне активности

- рентабилност сопственог капитала, изражена као однос бруто добити и сопственог капитала,
- рентабилност укупног капитала, изражена кроз однос бруто добити и укупног капитала (пасиве),
- економичност изражена односом пословних прихода и пословних расхода,
- стопа добити, даје се као однос бруто добити и пословног прихода,
- коефицијент обрта залиха изражава се као количник укупног прихода (прихода од продаје) и просечних залиха,
- просечно време плаћања добављачима.

8. Рачуноводствени показатељи за оцену бонитета осигуравајућих организација су следећи:

- 8.1. Показатељи ликвидности: показатељи опште ликвидности или ликвидност трећег степена и показатељ ликвидности првог степена или ригорозни рацио ликвидности;
- 8.2. Показатељи структуре капитала и степени покрића: квота сопственог капитала, степен задужености, учешће обртних средстава у пословној активи, покривеност имобилизација сопственим капиталом, покривеност имобилизација дугорочним капиталом.
- 8.3. Показатељи успешности: рентабилност сопственог и рентабилност укупног капитала
- 8.4. Посебни показатељи за организације за осигурање:
  - премија осигурања по запосленом,
  - покривеност ликвидираних и резервисаних штета техничком премијом,
  - степен техничке сигурности,
  - степен готовинског покрића обавеза за штете и уделе у штетама,
  - степен сигурности осигуравајућег покрића.

9. Сви рачуноводствени подаци и показатељи дају се за период од три године, које претходе години у којој се дају. Уколико су расположиви подаци из годишњих обрачуна за две године, дају се и подаци из полугодишњег обрачуна за годину за коју нису познати подаци по завршном рачуну.

Подаци и показатељи се дају као индивидуални, за правно лице и као просечни за грану делатности у коју се правно лице сврстава.

Подаци о пословно-техничкој оспособљености

10. Ради сагледавања пословно-техничке оспособљености правног лица да обавља делатност за коју је регистровано утврђују се следећи подаци:

- 10.1. Ближи подаци о делатности:

- производни програм (основни производи, услуге),
- регистрација за спољнотрговинско пословање,
- вредност извоза и увоза за период од три године и последњи расположив податак за текућу годину. У туризму се даје податак о иностраном туристичком промету (број ноћења),
- извозна тржишта.

10.2. Капацитети

- грађевинско и/или пољопривредно земљиште,
- важни објекти (назив, површина, начин градње),
- најважнија опрема - производне линије,
- степен застарелости опреме,
- производне могућности,
- пословна мрежа, филијале, представништва у земљи и иностранству.

За предузећа из области саобраћаја, због специфичности дају се следећи подаци о капацитетима:

- број возила (типизација и унификација),
- техничко технолошке карактеристике возила,
- број линија у друмском, железничком и ваздушном саобраћају (у унутрашњем и међународном превозу путника),
- претоварни капацитети (претоварне могућности у току једног сата и дана),
- ужа специјалност у превозу, тј. специјализација за превоз одређене врсте робе (комадна, лако кварљива, течна, нафта и деривати, опасна роба и др.).

За хотеле се даје информација о категоризацији.

За предузећа из области трговине дају се следећи подаци о капацитетима:

За објекте:

- број малопродајних објеката (у власништву, места),
- површина малопродајних објеката (у власништву, места),
- велепродајни простор,
- складишни простор,
- остало.

За опрему предузећа у великопродајним објектима:

- транспортна средства,
- расхладне витрине,
- виљушкари,
- камиони,
- остало.

10.3. Подаци о кадровима

- број запослених,
- структура: радници, администрација, менаџери,
- запослени са посебним квалификацијама (овлашћени пројектанти и инжењери, лиценцирани туристички водичи и сл.).

10.4. Специфични подаци

- сертификати,
- награде, признања и дипломе,
- уписане хипотеке,
- лиценце.

10.5. Подаци о капиталу и са финансијског тржишта

- за акционарска друштва: вредност акција на тржишту, зарада по акцији, билансна вредност акција,
- за предузећа са друштвеним капиталом: стање и ток приватизације.

10.6. Показатељи развоја

- трошкови истраживања и развоја, који се дају за период од три године које претходе години у којој се дају,
- инвестиције у току, планиране инвестиције,
- нови производи у последње три године.

Подаци у референтним листама

11. Подаци о пословном бонитету, односно референце правног лица су:

- најзначајнији домаћи и страни партнери (купци),
- изграђени грађевински објекти,
- пројектовани грађевински објекти,

- послови добијени на јавним тендерима.

У области туризма то су још:

- референце у организовању сајмова,

- референце у конгресном туризму.

Информације и потврде о бонитету

12. ИБ-1 садржи два дела:

први део - општи подаци о правном лицу,

други део - рачуноводствени подаци и показатељи о бонитету.

13. ПБ-1 садржи три дела:

први део - општи подаци о правном лицу,

други део - рачуноводствени подаци и показатељи о бонитету,

трећи део - коментар, оцена података о бонитету.

14. ИБ-2 садржи два дела

први део - општи подаци о правном лицу,

други део - подаци о пословно-техничкој оспособљености.

15. ПБ-2 садржи три дела:

први део - општи подаци о правном лицу,

други део - податке о пословно-техничкој оспособљености,

трећи део - коментар, утисак о оспособљености правног лица за обављање делатности.

16. ИБ-3 садржи два дела:

први део - општи подаци о правном лицу,

други део - референтна листа правног лица (копирана или скенирана), оверена и потписана од овлашћеног лица.

ПБ-3 по садржају одговара ИБ-3, с тим што су референце проверене.

17. ИБ-4 је збирна информација о бонитету и садрже четири дела:

први део - општи подаци о правном лицу,

други део - рачуноводствени подаци и показатељи о бонитету,

трећи део - подаци о пословно-техничкој оспособљености правног лица,

четврти део - референтне листе.

18. ПБ-4 је збирна потврда о бонитету и садржи пет делова:

први део - општи подаци о правном лицу,

други део - рачуноводствени подаци и показатељи о бонитету,

трећи део - подаци о пословно-техничкој оспособљености правног лица,

четврти део - референтне листе,

пети део - коментар, утисак о бонитету и оспособљености правног лица.

19. Потврде садрже кратке оцене, односно коментар података о бонитету, који су стандардизовани овом методологијом. У случају оцене бонитета на бази рачуноводствених података и показатеља, коментаришу се уочене промене релевантних показатеља у посматраном периоду од три године, и однос индивидуалних величина и просека гране делатности. Коментар се може заснивати и на поређењу са релацијама којима треба тежити према економској теорији.

Захтев за издавање информације и потврде о бонитету

20. Информације и потврде о бонитету се дају на писмени захтев корисника.

25 број 842/И-4

У Београду, 25. јула 2002. године

Привредна комора Србије

Председник Скупштине,
мр **Јелица Живковић**, с.р.

Пречишћен текст садржи измене и допуне које је Скупштина усвојила на 11.седници, одржаној 18. априла 2006. године. (49 број 860/И-2)